

В частности, авторы отмечают, что реклама является ценным историческим источником, поскольку содержит информацию о товарах, вкусах и запросах потребителей и опосредствованно – об экономическом положении страны. В статье отмечается, что ее использование в учебном процессе будет эффективным в сочетании с другими видами информации, например статистическими материалами, мемуарной и художественной литературой и др.

Ключевые слова: школьный учебник истории; структура учебника; иллюстративный материал; реклама.

Moroz P., Moroz I.

USE OF ADVERTISING AS A HISTORICAL SOURCE IN A SCHOOL HISTORY TEXTBOOK: METHODOLOGY OF WORK IN THE RESEARCH-BASED STUDY

The authors state that an important part of developing a full-fledged developing teaching at the History lesson is including various visual aids in the learning process. The main source of these types of vizualization must be a school textbook. The article reveals the peculiarities of advertising in a school history textbook, provides the methodology of working with it at the history lessons.

In particular, the authors notify that advertising is a valuable historical source as it contains information about products, tastes and needs of consumers and demonstrates the economic situation of the country indirectly. In the article, it is considered that its use in the educational process will be effective in combination with other types of information, for example, statistical materials, memoirs, fiction, etc.

Keywords: school history textbook, textbook structure, illustrations, advertising.

УДК 37.016:3

ОСОБЛИВОСТІ МЕТОДИЧНОЇ РОБОТИ З ПІДРУЧНИКОМ ГЕОГРАФІЇ В ОСНОВНІЙ ШКОЛІ

Т. Г. Назаренко,

доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник,

Інститут педагогіки НАПН України,

головний науковий співробітник

відділу навчання географії та економіки,

e-mail: geohim@ukr.net

У статті розкриваються актуальні питання щодо використання підручника географії в навчально-виховному процесі основної школи. Проаналізовано проблеми, що пов'язані з методичними особливостями роботи вчителя географії з підручником при різноманітних формах проведення уроку. Представлено методичні рекомендації щодо застосування підручника географії учителем в школі та учнем вдома.

Ключові слова: основна школа; рівні навчання; диференційована структура підручника; методи навчання географії; підручник географії нового покоління.

Постановка проблеми. У зв'язку з реформою загальноосвітньої школи через запровадження оновлених критеріїв оцінювання якості знань актуалізується роль навчальної літератури, створюються нові шкільні підручники. Перевтілюючись із пасивного носія інформації на активну дидактичну систему, навчальна книжка покликана формувати мотивацію у формуванні різнобічних наукових законів і закономірностей, ґрунтовно і

всебічно розкривати зміст навчального матеріалу, сприяти становленню емоційно-ціннісних взаємин особистості, виробленню практичних умінь та навичок географічного спрямування [4, с. 3].

Нині накопичено чималий досвід створення та використання навчальної літератури.

Підручник – це найперше джерело навчальної інформації, основний дидактичний засіб, який забезпечує процес навчання і викладання [3, с. 208]. Він є найважливішою складовою всього навчально-методичного процесу, суттєвим компонентом освітньої системи. Наука географія розвивається на стику природничих і суспільних наук, охоплюючи коло проблем взаємодії суспільства та природи в територіальному розрізі. Географія, як шкільний предмет, розглядає взаємозв'язок компонентів у системі «природа – людина – суспільство». Шкільна географічна освіта спрямована на формування в учнів просторового уявлення про земну поверхню та розвиток умінь усвідомлено орієнтуватися в соціально-економічних, суспільно-політичних та екологічних подіях, що відбуваються в нашій державі та світі.

Варто зазначити, яким же чином під час навчання географії надати учням необхідні знання, уміння та навички під час роботи з підручником і яка при цьому роль вчителя географії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. За результатами проведеного нами аналізу публікацій останніх років у зарубіжній і вітчизняній науковій літературі, можна зробити висновок про визначення основних об'єктів у дослідженні проблеми підручникотворення: добирання змісту навчання та особливості його організації в підручнику, апробація навчальних матеріалів, його відповідність засадам особистісно орієнтованого навчання тощо [6, с. 165].

За останні декілька років українськими вченими створено нове покоління сучасних підручників для різних курсів шкільної географії. Питання проблеми підручникотворення прямо чи опосередковано вивчали М. М. Баранський, Л. М. Булава, Н. М. Буринська, Л. П. Величко, С. Г. Коберник, В. П. Корнеєв, Л. І. Круглик, Н. В. Муніч, О. Ф. Надтока, Т. Г. Назаренко, В. Ю. Пестушко, О. Я. Скуратович, А. Й. Сиротенко, Л. В. Тименко, О. М. Топузов, Г. Ш. Уварова, П. Г. Шищенко та інші вчені. Значний внесок також зробили вчені-психологи, зокрема А. Д. Копилова, Е. І. Корман, Е. І. Кабанова-Меллер, І. Я. Лернер та багато інших.

Нині роботі з підручником на уроках географії приділяється значна увага, хоча за браком спеціальних досліджень та окремих методичних статей учитель-географ все ще не дістає потрібної методичної допомоги. Саме тому ефективно використання підручника подекуди продовжує залишатися проблемним місцем у шкільному навчанні географії.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). У статті розглядаються методичні особливості щодо навчального предмета географія та відповідного змістового наповнення текстів підручника, а також алгоритм роботи з ним.

Виклад основного матеріалу. Підручник має текст, різнобічний відеоряд, різні за рівнем складності та за методичною і дидактичною

спрямованістю завдання, але головне призначення підручника не в тому, щоб пояснювати вже прочитаний текст, а в тому, щоб з усіх наведених джерел дістати сучасну географічну інформацію, що спричинить утворення географічних знань, які можна застосувати в практиці життя та, безумовно, в майбутній професійній діяльності. Учні, які навчаються в 6-му класі, вперше знайомляться як з навчальним предметом – географія, так із підручником з географії, тому роль вчителя і полягає в тому, щоб якомога ефективніше зробити процес роботи з підручником для посилення мотивації у оволодінні географічним матеріалом.

Специфіка географії – в її природно-суспільній сутності, тому що курс інтегрує природні та суспільні елементи наукових знань. Сучасна географія вивчає просторово-часові взаємозв'язки та взаємодії в географічній дійсності та є цілісною системою «людина – природа – економіка – навколишнє середовище» [5, с. 10].

Підручник – це особлива дидактична система, яка не тільки розкриває зміст навчання, а й є специфічною моделлю процесу навчання. Це означає, що підручник має двоєдину суть. З одного боку, для переважної більшості учнів він є джерелом знань, носієм змісту навчання, а з другого – він є засобом навчання, що має матеріальну форму, пов'язану зі змістом навчання та процесом засвоєння цього змісту.

Підручник географії – важливе джерело знань не тільки з цього предмета, а й із суміжних дисциплін. Його зміст охоплює багато знань: біологічні, хімічні, фізичні, історичні, математичні, соціальні, економічні. Тому апріорі підручник географії має переваги перед іншими підручниками [6, с. 164].

Велика роль у роботі з підручником належить учителю. Він навчає учнів самостійно розбиратися у географічному матеріалі, відбирати його, виділяти головне [5, с. 12].

Робота з підручником та іншими друкованими текстами – метод навчання, що широко використовується у школі. Він має велике значення для освіти, виховання та розвитку учнів, підготовки їх до самостійного життя [2, с. 54–58].

Кращому усвідомленню змісту учнями, а також підготовці їх до самостійного користування підручником сприяє складання плану. Ця робота передбачає аналіз тексту, виділення основних думок, відокремлення головного від другорядного, розподіл тексту на логічно завершені частини, добір заголовків до кожної з них. Рекомендується спочатку поєднувати складання плану з фрагментарним відтворенням змісту тексту учнями.

Для кращого усвідомлення тексту і його плану корисно добирати ілюстрації до відповідних його пунктів. Складений план записують в зошитах.

Особливу увагу в роботі з підручником варто приділяти навчанню учнів повторювати зміст усвідомленого навчального матеріалу.

Послідовність цієї роботи забезпечується такими етапами: переказ за питаннями вчителя, серією ілюстрацій, поданим розгорнутим, а потім за стислим планом, і нарешті – зв'язний переказ, коли учні виконують завдання, сформульоване узагальнено (наприклад, «Поясни прочитане»).

В основній школі методична робота має організовуватися таким чином, щоб учні більш-менш самостійно працювали з підручником як джерелом знань. Спочатку вчитель проводить бесіду, актуалізує знання школярів, необхідні для свідомого засвоєння нового матеріалу, аналізує відповідні наочні посібники, незнайомі поняття, що зустрічаються в тексті, частково пояснює тему. Далі пропонує учням самостійно вивчити тему, прочитавши відповідну статтю підручника. Після того, як учні ознайомилися зі статтею, вчитель перевіряє її засвоєння, додатково пояснює складніші моменти (встановлення причинно-наслідкових зв'язків, нові поняття).

Корисно для організації самостійної роботи учнів з текстом підручника ставити перед читанням тексту запитання, на які учні повинні знайти відповіді в підручнику.

Поступово ускладнюючи таку роботу, збільшуючи питому вагу самостійності в ній школярів, можна досягти такого рівня розвитку вмінь працювати з підручником, що у низці випадків відпадає необхідність працювати з текстом на уроці – вчитель зможе практикувати самостійне вивчення певних відомостей з підручника під час підготовки учнями домашніх завдань [2, с. 112–113].

У роботі з підручником необхідно дотримуватися виконання деяких організаційних вимог. Починаючи працювати з новим підручником, вчитель на першому ж уроці знайомить учнів з його назвою, авторами, структурою, характером матеріалів, пояснює учням, як вони будуть користуватимуться цим підручником під час підготовки домашніх завдань, і для кращого засвоєння того, що пояснював учитель, і для самостійного набуття знань.

Вчитель характеризує за змістом основні розділи підручника, відмічає значення відеоряду, суть подання ілюстративного та картографічного матеріалу, картосхем, таблиць, схем, зміст різнорівневих запитань і тестових завдань і пояснює, як працювати з ними. Корисним прийомом є робота з ілюстраціями підручника: розглядання і аналіз малюнка, порівняння малюнків, знаходження в тексті відповідного місця до ілюстрації. Вчитель звертає увагу учнів на належні ілюстрації підручника, пам'ятаючи, що за допомогою ілюстрацій можна забезпечити чіткі уявлення учнів про виучувані об'єкти, явища, події [4, с. 2–4].

Також учитель пояснює учням, як готувати уроки за підручником (на конкретних прикладах), звернувши їхню увагу на такі моменти самостійної роботи: пригадування того, що розповідав учитель на уроці; перегляд матеріалу уроку, зафіксованого в зошитах; читання всього тексту, який було задано; розгляд ілюстрацій до тексту; повторне читання із зосередженням уваги на складних нових наукових поняттях, висловах, визначеннях, формулюваннях, закономірностях; виучування напам'ять необхідної частини інформації (головного, суттєвого, точного, наприклад нових географічних назв, географічних об'єктів, знаходження їх на картах тощо); відповіді на запитання в кінці тексту; переказ матеріалу підручника.

Робота з підручником географії поєднується із веденням зошитів, в які записуються географічні назви, визначення, узагальнення, висновки, нові поняття, план вивчення теми, виконуються таблиці, схеми, діаграми тощо.

На уроках і в позакласній роботі, крім підручників, використовуються журнали, науково-популярна і художня література. В основній школі учитель географії спеціально добирає пізнавальну і науково-доступну учням літературу. Користуватися нею можна по-різному: зачитати уривок з художнього або науково-популярного твору – в процесі розповіді, пропонувати учням прочитати в класі (вголос або мовчки) уривок з додаткової літератури; прочитавши початок оповідання чи нариса, зупинитися на проблемному місці, збуджуючи до активної мозкової роботи, або запропонувати школярам дізнатися про подальше розгортання подій, ознайомившись з твором до кінця. Додаткову літературу в 6-му класі використовують з метою наближення навчання до сучасного життя, враховуючи, що не завжди в підручнику географії є останні відомості, які необхідно довести до усвідомлення учнів. Зрозумілою є необхідність використання газетних матеріалів на уроках географії з метою наближення навчання до сучасного життя, розширення громадянського світогляду учнів.

Здебільшого вчителі звертаються до підручника, щоб уточнити колективно сформульовані учнями визначення або провести одну-дві, рідше – три, практичні вправи, або дати домашнє завдання. І учні за підручником працюють в основному тоді, коли готують урок.

Навряд чи можна вважати таку форму роботи з підручником достатньою. Учні мало привчають самостійно орієнтуватися в матеріалі підручника, раціонально працювати над засвоєнням викладених у ньому теоретичних відомостей і свідомо, осмислено виконувати практичні завдання. Це одна з причин того, що багато учнів не працюють як слід з підручником: готуючи урок, невдумливо перечитують текст параграфа. Тим часом підручник, на що вказує сама його назва, завжди має бути під рукою учня, за ним він повинен учитися, вдосконалювати практичні вміння і навички.

Підручник містить теоретичний матеріал для засвоєння та практичні завдання і вправи для виконання на уроках і вдома. Конче важливо ознайомити учнів з умовними позначеннями, якими виділено матеріал для спостереження: опору на знання, здобуті в початковій школі на уроках природознавства; вправи, що містять додаткові відомості; завдання підвищеної складності; теоретичні відомості з географії; значущі визначення наукових понять. Проте система умовних позначень може бути успішно засвоєна в процесі практичної роботи з підручником. Окремо варто зупинитися на кольоровому виділенні ключових (опорних) понять-термінів, особливо важливих заголовків, формулювання визначень, а також на роботі з картами та картосхемами.

Для вивчення питання, якими прийомами роботи з підручником географії найчастіше користуються учні, у школах м. Києва і Київської області проводилось спеціальне опитування. Роботою було охоплено 35 шостих класів – 967 учнів. Відповідаючи на запитання анкети, учень повинен був засвідчити, по-перше, як він готується до уроку: що робить спочатку – вчить матеріал, що міститься в підручнику, переказує його чи відповідає на запитання

в кінці параграфу або виконує практичне завдання, чи працює з картою; по-друге, якими прийомами вивчення нового матеріалу і як часто користується (в анкеті перераховувалися прийоми, з яких необхідно було виписати стовпцем, відповідно до частоти використання, найбільш уживані).

Одержані результати досить красномовні. Серед опитаних 57 % учнів спочатку «учать параграф». Опрацьовуючи теоретичний матеріал підручника, учні здебільшого (79 %) обмежуються простим читанням, 46 % учнів переказують прочитаний матеріал. Невелика частина з них (19 %) – аналізує таблиці і схеми, ще менша (14 %) – добирає приклади до визначень, а 5 % учнів разом з текстом використовують картографічні матеріали. І лише одиниці складають план та конспект параграфу. До самоперевірки вдаються декотрі, причому зчаста це робиться одноманітно: переказуючи матеріал, учень час від часу заглядає в підручник для звірення своєї відповіді. Проведений експеримент засвідчив необхідність спеціального навчання школярів працювати з підручником, адже теоретичний матеріал, який подається в підручнику, неоднаковий за змістом, ступенем складності, обсягом та значенням, тому потребує різного підходу, різних прийомів навчання, які мають певні методичні особливості [7].

Географічні визначення повинні заучуватися учнями не просто напам'ять, а розумітися, матеріал, у якому подано другорядні ознаки географічного явища, аналіз прикладів, достатньо уміти пояснювати своїми словами. Практика досвідчених учителів вказує на різні форми роботи з підручником. Тексти до тем, що вивчалися в попередніх класах, є порівняно легшими, учні самостійно читають, запам'ятовують, наводять власні приклади.

Організуючи роботу з підручником географії в основній школі, вчитель має усвідомлювати, що у шестикласників ще початковий рівень сформованості пізнавальних і практичних умінь. Процес засвоєння нових знань відбувається шляхом поступового переходу від конкретних до більш абстрактних форм мислення, які набувають основного значення у розумовій діяльності школярів. Основні прийоми роботи з підручником географії, які застосовуються в початковій школі, ефективні й у основній, але для формування необхідного достатнього та високого рівня умінь та навичок самостійної роботи необхідно застосовувати прийоми вищого рівня самостійності, зокрема: розуміння єдності та різниці природних явищ, процесів; систематизації та узагальнення матеріалу, що вивчається; повторення раніше вивченого матеріалу; застосування знань, набутих під час вивчення різних географічних тем і розділів, на уроках суміжних предметів; самостійного вивчення матеріалу, який був певним чином відомий учням з їхньої життєвої практики або опрацьовувався під час вивчення суміжних предметів. Учні основної школи можуть виконувати завдання типу: знайти у тексті підручника географії відповідь на запитання, поставлене вчителем; прочитати текст підручника після обговорення певного питання, щоб уточнити правильні чи помилкові раніше висловлені міркування; працювати з таблицями підручника для встановлення певної закономірності; читати текст з коментарем; знайти у тексті те, про що не говорив учитель; визначити, як практично застосовуються явища, закони, закономірності, приклади; порівняти

малюнки, схеми, таблиці у новому параграфі чи у новому і раніше вивченому; скласти запитання за текстом параграфу чи окремих його частин; підтвердити правильність відповіді до якісного завдання посиланням на текст підручника.

Охарактеризуємо основні методичні прийоми: самостійне вивчення усього матеріалу підручника або його частини. При цьому робота з підручником повинна бути спрямована насамперед на засвоєння основних понять, законів, теорій. Виділення у тексті головного, аналіз змісту, синтез результатів аналізу, абстрагування від другорядного матеріалу – це головні елементи опрацювання матеріалу підручника; виділення й опис різних структурних елементів навчального матеріалу; складання порівняльних таблиць з використанням раніше вивченого матеріалу; самостійне вивчення ілюстрацій, проведення аналізу певного процесу (при цьому важливу роль відіграє система запитань, що спрямовує діяльність учнів); розв'язування задач, складених на основі наведених у тексті підручника. Однак варто зауважити, що формування в учнів раціональних прийомів роботи з книжкою відбувається успішно лише за умови, що цим прийомам їх спеціально навчають. Наприклад, узагальнений прийом, спрямований на встановлення смислової структури навчального тексту, може містити такі дії: осмислити текст у цілому; виділити у тексті послідовність відносно самостійних частин – тем; оцінити інформаційну значимість виділених тем; виділити підтеми тексту і впорядкувати їх за ознакою смислової близькості між собою і головною темою тексту; здійснити смислове групування; встановлену смислову структуру тексту представити графічно чи у формі складного плану; викласти (усно чи письмово) зміст тексту відповідно до його смислової структури.

Аналізуючи поради Ю. Бабанського [1, с. 87], нами узагальнено такі методичні особливості роботи з підручником географії. Учитель, готуючись до уроку за методикою проведення уроку, має ознайомитись з текстом підручника за темою: вичленити у ньому поняття чи окремі характеристики поняття, що вивчається; розділити текст на декілька логічно завершених частин, кожна з яких присвячена новій географічній події чи природному явищу, закону чи поняттю, чи новому елементу нового поняття, якщо вони у цілому становлять зміст нового навчального матеріалу; вичленити у кожній частині навчального матеріалу найважливіші ключові елементи, характеристики тощо, без знання яких неможливо однозначно і правильно засвоїти поняття, обміркувати, як вони будуть коротко вербально визначені, охарактеризовані; розділити останній матеріал кожної частини на ілюстрований та довідковий; обміркувати головні думки кожної нової частини навчального матеріалу, загальне резюме уроку – головну його думку в цілому; визначити план (опорний конспект тощо) викладення чи вивчення основних питань у змісті уроку.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Насамкінець варто наголосити, що характер роботи з підручником визначається її метою, змістом виучуваного матеріалу та способами проведення уроку. Підручник нерідко використовують для повторення матеріалу перед контрольною роботою, у підготовці до підсумкового географічного диктанту. Без підручника важко організувати узагальнююче повторення великих тем. Підручник з географії має

сформувати в учнів уміння використовувати різні джерела географічних даних – картографічні (карти, картосхеми, елементи карт), статистичні (цифровий, числовий, діаграмний, кількісний, табличний матеріали), медіа (телепередачі, Інтернет джерела тощо) – для пошуку, інтерпретації і демонстрації різноманітної географічної інформації та формування в учнів на цих засадах ключових географічних компетенцій у виконанні конкретних дій, що набуті на основі застосування географічних знань та попереднього досвіду.

Отже, варто систематично застосовувати в навчанні географії раціональні, корисно вивірені форми і методи роботи з підручником. Звичайно, вміння працювати з підручником не приходить до учнів саме по собі, йому треба систематично навчати, передусім виробляти вміння раціональної організації праці на уроках географії в школі та вдома – під час виконання домашніх завдань.

За допомогою сучасних методів навчання та методичних прийомів учні вчаться самостійно працювати з підручником. Лише самостійна робота дасть позитивний результат у здобутті географічних знань.

Використані джерела

1. Бабанский Ю. К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе / Ю. К. Бабанский. – М. : Просвещение, 1985. – 208 с.
2. Баранский Н. Н. Методика преподавания экономической географии / Н. Н. Баранский. – М. : Учпедгиз, 1960. – 452 с.
3. Даринський А. В. Методика преподавания географии : учеб. пособ. [для географических специальностей пед. ин-тов] / А. В. Даринский. – М. : Просвещение, 1975. – 368 с.
4. Корнєєв В. П. До проблеми ефективності підручників з географії / В. П. Корнєєв // Географія. – 2007. – № 18. – С. 2–4.
5. Корнєєв В. П. Зміст і методика використання диференційованих дидактичних матеріалів / [В. П. Корнєєв, Т. Г. Назаренко, Л. І. Круглик та ін.]. – Х. : Вид. група «Основа», 2007. – 18 с.
6. Назаренко Т. Г. Методичні засади змісту шкільного підручника «Загальна географія» / Т. Г. Назаренко // Проблеми сучасного підручника : зб. наук. праць / гол. ред. В. М. Мадзігон. – К. : Педагогічна думка, 2004. – Вип. 5. – С. 164–68.
7. Топузов О. М. Географія материків і океанів. Підручник для 6 кл. / О. М. Топузов, Т. Г. Назаренко, О. Ф. Надтока, Л. П. Вішнікіна. – К. : ДНВП «Картографія», 2013. – 376 с.

References

1. Babanskij Yu. K. Metody obucheniya v sovremennoj obshcheobrazovatel'noj shkole / Yu. K. Babanskij. – M. : Prosvshchenie, 1985. – 208 s.
2. Baranskij N. N. Metodika prepodavaniya ehkonomicheskoy geografii / N. N. Baranskij. – M. : Uchpedgiz, 1960. – 452 s.
3. Darins'kij A. V. Metodika prepodavaniya geografii : ucheb. posob. [dlya geograficheskikh special'nostej ped. in-tov] / A. V. Darinskij. – M. : Prosvshchenie, 1975. – 368 s.
4. Kornieiev V. P. Do problemy efektyvnosti pidruchnykiv z heohrafiij / V. P. Kornieiev // Heohrafiia. – 2007. – No 18. – S. 2–4.
5. Kornieiev V. P. Zmist i metodyka vykorystannia dyferentsiiiovanykh dydaktychnykh materialiv / [V. P. Kornieiev, T. H. Nazarenko, L. I. Kruhlyk ta in.]. – Kh. : Vyd. hrupa «Osnova», 2007. – 18 s.
6. Nazarenko T. H. Metodychni zasady zmistu shkilnoho pidruchnyka «Zahalna heohrafiia» / T. H. Nazarenko // Problemy suchasnoho pidruchnyka : zb. nauk. prats / hol. red. V. M. Madzihon. – K. : Pedahohichna dumka, 2004. – Vyp. 5. – S. 164–68.

7. Topuzov O. M. Neohrafiia materykiv i okeaniv. Pidruchnyk dlia 6 kl. / O. M. Topuzov, T. H. Nazarenko, O. F. Nadtoke, L. P. Vishnikina. – K. : DNVP «Kartohrafiia», 2013. – 376 s.

Назаренко Т. Г.

ОСОБЕННОСТИ МЕТОДИЧЕСКОЙ РАБОТЫ С УЧЕБНИКОМ ГЕОГРАФИИ В ОСНОВНОЙ ШКОЛЕ

В статье раскрываются актуальные темы по использованию учебника географии в учебно-воспитательном процессе основной школы. Рассмотрены вопросы, которые связаны с методическими особенностями работы учителя географии с учебником при различных формах проведения урока. Представлены методические рекомендации по применению учебника учителем географии, а также учеником, как в школе, так и дома.

Поскольку сейчас работе с учебником на уроках географии уделяется значительное внимание, но за неимением специальных исследований и отдельных методических статей, учитель-географ все еще не получает необходимой методической поддержки. Вот почему использование учебника продолжает оставаться проблемным местом в школьном обучении географии. Статья раскрывает те необходимые методические приемы, использование которых приведет к эффективному формированию географических знаний у школьников, именно с помощью учебника географии в основной школе.

Ключевые слова: основная школа; уровни обучения; дифференцированная структура учебника; методы обучения географии; учебник географии нового поколения.

Nazarenko T.

FEATURES METHODOLOGICAL ACTIVITY WITH THE TEXTBOOK OF GEOGRAPHY AT BASIC SCHOOL

The article highlights actual problems how to use geography manual for teaching at school. The problems connected with methodical peculiarities for dealing with manual by geography teacher are analyzed. Methodical recommendations for using manual at school and home and also integrated aspects of teaching geography at school are given.

Content of the article points out that the textbook – a first source of educational information, the main didactic tool, which provides teaching and learning process. Textbook – is an essential component of all educational and methodical process, an essential component of the educational system. How, then, while studying geography give students the necessary knowledge and skills when working with a textbook and that while the role of the teacher of geography. After all, science geography develops at the intersection of natural and social sciences, including a range of issues of interaction between society and nature in territorial aspect.

Textbook geography is to form students' ability to use various sources of geographic data – mapping (maps, kart elements cards), statistics (digital, numeric, chart, quantitative Tables), media (TV, Internet sources, etc.) – searchable interpretations and demonstrations of various geographic information and development of students on the basis of these key geographic competence in carrying out specific actions acquired through the application of geographical knowledge and previous experience.

Therefore, it is systematically applied in teaching rational, well-adjusted forms and methods of work with the textbook. Of course, the ability to work with the textbook comes to the disciples by itself, it must systematically teach, especially the ability to make rational organization of labour in geography lessons at school and at home – while doing homework.

Using contemporary methods of learning and teaching methods, students learn to work independently with the textbook. Only self-study will give a positive result in acquiring geographical knowledge.

The author reveals those necessary instructional techniques, the use of which will lead to the effective development of geographic knowledge among students, both times with a geography textbook in basic school.

Keywords: basic school; levels of study; different structure of the textbook; methods of teaching geography; a textbook of a new generation of geography.